

EAPC - Novetats en matèria de Seguretat Social

Incapacitat temporal: esgotament de la durada màxima i nova baixa per recaiguda

22-02-2022

La incapacitat temporal (IT) és una de les prestacions contributives de la Seguretat Social més importants, ja que atorga protecció econòmica als treballadors en els casos que, a conseqüència d'un accident o d'una malaltia, veuen anul·lada o disminuïda temporalment la seva capacitat de treball. Precisament aquesta condició de temporalitat és la que la distingeix de la protecció per incapacitat permanent (IP).

Considerant-ne la naturalesa temporal, l'article 169 del [TRLGSS](#) estableix, per a aquests processos, una durada màxima de 365 dies, prorrogables per 180 dies més quan es presumeixi que durant aquest període el treballador o la treballadora pot ser donat d'alta mèdica per curació. D'aquesta manera, la durada màxima ordinària dels processos d'IT deguts a malalties o accidents -ja siguin, les unes i els altres, professionals o no- és de 545 dies, però tenint en compte que els períodes de recaiguda es tenen en compte per computar aquest termini màxim de durada. A aquest efecte, es considera que existeix recaiguda en un mateix procés quan es produeix una nova baixa mèdica per la mateixa patologia o una de similar dins dels 180 dies naturals següents a la data d'efecte de l'alta mèdica anterior.

No obstant això, el problema es planteja quan, un cop esgotada la durada màxima d'un procés d'IT, el treballador o la treballadora novament és donat de baixa mèdica, sense que hagin transcorregut almenys 180 dies, per la mateixa patologia o una de similar, i sense que se li hagi reconegut la situació d'IP. Per a aquestes situacions, l'article 170 del TRLGSS estableix que l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) és l'únic competent per emetre una nova baixa mèdica en la situació d'IT produïda, per la mateixa patologia o una de similar, en els 180 dies naturals posteriors a la citada alta mèdica. Per tant, els serveis públics de salut no poden generar efectes econòmics, en aquests casos, amb una nova baixa mèdica, de manera que aquesta competència queda reservada a l'INSS.

Tot i així, en la pràctica es produeixen situacions en les quals aquestes noves baixes mèdiques són emeses pel servei públic de salut i, posteriorment, l'INSS no els atorga efectes econòmics, per la qual cosa s'ha d'analitzar la situació que es produeix en aquests casos. Per a això, és imprescindible conèixer els pronunciaments dels tribunals, el més recent dels quals és la [Sentència](#)

[del Tribunal Suprem \(Sala Social\) de 23 de novembre de 2021 \(recurs 87/2019\)](#). En aquesta important Sentència, el Tribunal Suprem aborda el cas d'una treballadora que prestava serveis com a netejadora i va patir un trencament de menisc que va provocar la baixa mèdica el dia 20 d'abril de 2015. El període màxim d'IT es va esgotar el 15 d'octubre de 2016. Després de l'oportuna valoració, l'INSS li va denegar la IP, de manera que la treballadora va sol·licitar una nova baixa mèdica, que li va ser denegada pel fet de tractar-se de la mateixa patologia o una de similar.

El Tribunal Suprem reitera la seva jurisprudència consolidada que el criteri de l'INSS no pot ser discrecional ni es pot basar en l'únic argument que es tracta de la mateixa patologia o una de similar. La decisió tampoc no es pot fundar en el fet que hagin passat menys de sis mesos d'activitat, sinó que s'ha de basar en un altre element objectiu que permeti justificar la denegació d'efectes econòmics. Per fundar la seva decisió, l'INSS s'ha de pronunciar sobre la justificació de l'estat actual de la treballadora que ha obtingut aquesta baixa mèdica. És a dir, l'INSS ha de justificar expressament la denegació de la prestació econòmica en funció de la recuperació de la capacitat laboral de la treballadora o no, i no exclusivament en els arguments circumstancials de la similitud entre les patologies o la falta de transcurs del temps.

En definitiva, com ja havia establert el Tribunal Suprem en les [sentències de 10 de desembre de 2012, 6 de novembre de 2019 i 4 de febrer de 2021](#), la potestat que l'article 170.2 del TRLGSS atorga a l'INSS per estendre aquestes baixes mèdiques després de l'esgotament de la durada màxima de l'anterior procés d'IT no és, en absolut, discrecional, sinó que s'ha de basar en criteris objectius que en justifiquin la denegació. Per tant, l'INSS s'ha de pronunciar sobre l'estat de salut de la treballadora que ha obtingut una nova baixa mèdica dels serveis mèdics de salut i, a fi de denegar-li els corresponents efectes econòmics, s'ha de pronunciar amb fonament sobre les possibilitats de recuperar la seva capacitat laboral, atesos els òrgans competents per avaluar, qualificar i revisar la situació d'IP de la treballadora.

En el cas analitzat, el Tribunal entén que no es dona aquesta justificació objectiva, per la qual cosa es declara el dret de la treballadora al reconeixement de la prestació d'IT, amb els efectes econòmics consegüents.

Jorge Pérez Pérez

Doctor en dret. Delegat de la DE de la Inspecció de Treball i Seguretat Social. Professor UAB.
Director del Postgrau en Ocupació